

KORT OM STRAFFSKÄRPNINGAR

Forsknings- och utvärderingsenheten

VI BRYTER DEN ONDA CIRKELN

Omslag: Kriminalvården
Tryckning: Kriminalvården Digitaltryck 2021

Beställningsnummer: 7384
ISBN: 978-91-89067-05-09

Kriminalvården
601 80 Norrköping
Tel: 077-228 08 00
E-post: hk@kriminalvarden.se
Hemsida: www.kriminalvarden.se

Förord

Denna rapport är den första i en ny serie publikationer där Kriminalvårdens forsknings- och utvärderingsenhet tar upp kriminalvårdsaktuella ämnen för diskussion med stöd av översiktliga analyser eller avgränsad datainsamling i en så kallad *Kort om-rapport*.

Kort om-rapporterna är ett komplement till de mer genomarbetade, vetenskapliga och kvalitetssäkrade *FoU-rapporterna* som omfattar mer ingående analyser, systematiska utvärderingar och fördjupade studier. *Kort om-rapporterna* är till skillnad från *FoU-rapporterna* inte vetenskapligt granskade utanför Kriminalvården. Ambitionen är att producera ett diskussionsunderlag som snabbt kan komma verksamheten till godo.

Straffskärpningar kan påverka Kriminalvården på komplexa vis. Myndigheten har behov av ökad kunskap för att på bästa vis hantera huvuduppdraget också när förutsättningarna förändras. Syftet med rapporten är att erbjuda ett lättillgängligt diskussionsunderlag baserat på ett urval av tidigare forskning. Det är ett omfattande forskningsfält med studier som resulterat i motstridiga slutsatser. Rapporten gör inte anspråk på att dra slutsatser om kunskapsläget i sin helhet utan endast på att beskriva resultaten från några väl utvalda referenser på området.

Denna rapport har skrivits av Lina Grip och Emeli Lönnqvist.

Stockholm

Karin-Malin Petterson

Tillförordnad chef för forsknings- och utvärderingsenheten

Sammanfattning

Denna *Kort om-rapport* diskuterar tidigare studier av straffskärpnings effekter på brottsligheten. Straffskärpningar kan påverka Kriminalvården på komplexa vis. Myndigheten har behov av ökad kunskap för att på bästa vis hantera huvuduppdraget också när förutsättningarna förändras. Syftet med rapporten är att erbjuda ett lättillgängligt diskussionsunderlag baserat på ett urval av tidigare forskning. I den kriminalpolitiska debatten förekommer ett antal straffrättsteoretiska antaganden för att legitimera användningen av straff och motivera införandet av straffskärpningar. Bland annat antas straff ha en brottsförebyggande effekt genom att hotet om straff i sig avskräcker allmänheten från att begå brott. Straffskärpningar som innefattar en utvidgad användning och förlängning av frihetsberövanden antas även kunna reducera brottsligheten genom inkapacitering, vilket innebär att individers förmåga att begå brott begränsas genom frihetsberövandet. Ett tredje antagande är att straffet minskar återfall i brott, antingen genom rehabilitering – till följd av att dömda deltar i behandlingsprogram, utbildning eller arbetsträning under verkställigheten – eller individuell avskräckning, där individers brottsbenägenhet minskar efter att de upplevt de negativa konsekvenserna som ett straff inbegriper.

I korthet visar de granskade studierna att straff har begränsade avskräckande effekter på den samhälleliga brottsnivån. Mer stöd finns för att frihetsberövande straff kan minska brottsligheten genom inkapacitering; storleken på den direkta brottsminskningen varierar i olika studier och beror bland annat på vilka individer som frihetsberövas. Vad gäller återfall i brott tyder vissa svenska och nordiska studier på att fängelsestraff i viss utsträckning kan minska återfall i brott, medan andra studier pekar på motsatsen. Skillnaderna i resultat kan troligtvis delvis förklaras utifrån skillnader i anstaltsförhållanden och straffets innehåll.

Ett särskilt viktigt budskap i rapporten är att det är svårt att överföra internationella studiers resultat direkt till den svenska kontexten. De granskade studierna indikerar också att straffskärpningar inte ensidigt kan förväntas minska brottsligheten. Bland annat är straffets innehåll, tillgång till behandlingsprogram och förhållandena under verkställigheten faktorer som är viktiga för utfallet. Vidare forskning behövs för att identifiera dessa faktorer och fler svenska studier behövs för att dra slutsatser om svenska förhållanden.

Innehåll

Förord	1
Introduktion	5
Centrala begrepp	6
Avskräckning	6
Inkapacitering	6
Återfallsreducerande mekanismer	7
Marginaleffekter, heterogenitet och selektion	7
Svenska förhållanden	7
Straffskärpnings effekter på brottslighet.....	9
Avskräckning.....	9
Inkapacitering.....	11
Återfallsreducerande mekanismer	13
Straffskärpnings mångdimensionella effekter	17
Hälsa	17
Arbetsmarknadsanknytning	17
Utbildning	18
Familj	18
Brottsoffers upprättelse	18
Kostnader.....	18
Slutsatser.....	19
Referenser	21

Introduktion

Denna *Kort om-rapport* diskuterar straffskärpnings effekter på brottslighet. Syftet med rapporten är att sammanfattande beskriva relevanta, utvalda delar av forskningen som kan utgöra ett underlag till de diskussioner som förs i Kriminalvården. De vetenskapliga studierna av relevans är inte enbart begränsade till studier av straffskärpningar. Straffskärpningar innebär i regel en ökad inskränkbarhet i eller en ökad användning av inskränkande påföljder, vilket i stor utsträckning inbegriper en förlängning och utvidgad användning av fängelsestraff. I rapporten diskuteras därför även resultat från studier av hur olika variationer av straff påverkar brottsligheten och i synnerhet vilka effekter fängelsestraffet har på brottsligheten.

Hur straff och straffskärpningar påverkar brottsligheten är ett komplext område som har intresserat forskare inom många discipliner. Ofta har disciplinerna olika utgångspunkter och metoder. I rapporten beskrivs bland annat systematiska litteraturöversikter som identifierar, sammanfattar och bedömer en stor mängd forskning utifrån giltighet och kvalitet. Övriga studier har primärt identifierats via referenslistor och inkluderats utifrån relevans och forskningsdesign. Det bör dock understrykas att denna *Kort om-rapport* inte är en systematisk forskningsöversikt. Ingen strukturerad litteratursökning eller kvalitetsbedömning av de enskilda vetenskapliga studierna har gjorts och rapporten gör inte anspråk på att vara heltäckande för detta mångvetenskapliga forskningsområde. En rad olika utfall studeras också i litteraturen men förestående rapport fokuserar främst på straffets och straffskärpnings effekter på *brottslighet*. Andra typer av effekter presenteras översiktligt.

I den kriminalpolitiska debatten förekommer ett antal straffrättsteoretiska antaganden för att motivera både användningen av straff och införandet av straffskärpningar. Bland annat antas straff ha en generell brottsförebyggande effekt genom att hotet om straff i sig avskräcker allmänheten från att begå brott, och förhöjda straffsatser antas därför minska benägenheten att begå brott. Straffskärpningar motiveras även ofta utifrån inkapacitering, där frihetsberövanden antas begränsa individers förmåga att begå brott. Ett tredje antagande är att straffet minskar återfall i brott, antingen genom rehabilitering – till följd av att dömda deltar i behandlingsprogram, utbildning eller arbetsträning under verkställigheten – eller individuell avskräckning, där individers brottsbenägenhet minskar efter att de upplevt de negativa konsekvenserna som ett straff inbegriper.

Den granskade forskningen om dessa antagna effekter av straff och straffskärpningar pekar i olika riktningar. Skillnader i resultat kan troligtvis till viss del förklaras av skillnader i olika länders anstaltsförhållanden och straffets innehåll. Det behövs fler svenska studier för att dra slutsatser om svenska förhållanden. Som utgångspunkt i diskussionen sammanfattas här resultatet av de effekter som identifierats i den utvalda internationella litteraturen.

- **Avskräckning:** Den brottsförebyggande effekten av straff genom avskräckning är begränsad. Medan studier i regel finner små avskräckande effekter av straffskärpningar på den samhälleliga brottsnivån finns det några studier som indikerar att vissa synnerligen långa straff kan avskräcka vissa grupper från att begå brott. Motsvarigheter av dessa straff finns inte i Sverige och i vilken utsträckning en förlängning av korta fängelsestraff har en avskräckande effekt är oklart. Systematiska översikter drar dock slutsatsen att en ökad säkerhet i gripande och lagföring är mer avskräckande än skärpta straffsatser.

- **Inkapacitering:** Studier visar att brottsligheten minskar till följd av inkapacitering, det vill säga att fysiskt avskilja personer som begår brott från samhället genom frihetsberövande. Minskningen i brottslighet till följd av inkapacitering varierar i studier och skillnaderna indikerar att effekten påverkas både av brottsbenägenheten hos de frihetsberövade individerna och hur många som frihetsberövas. Få svenska studier har genomförts varför eventuella effekter i den svenska kontexten är oklara.
- **Återfallsreducerande mekanismer:** Hur straffets stränghet påverkar återfall i brott varierar i de granskade studierna. Några studier, bland annat från Sverige och Norge, indikerar att något förlängda fängelsestraff, och att dömas till fängelsestraff istället för en frivårdspåföljd, i viss utsträckning kan minska återfall i brott. I vissa av dessa studier förklaras minskningen i återfall av att dömda rehabiliteras genom behandlingsprogram, utbildning och arbetsmarknadsträning. Det finns dock studier som visat att förlängda fängelsestraff inte påverkar återfall i brott och systematiska översikter av hur återfall påverkas av påföljdsval visar antingen inga skillnader i återfall eller en svag kriminogen effekt av att dömas till fängelsestraff jämfört med en alternativ frivårdspåföljd. Studiernas varierande resultat indikerar att straffskärpningar inte automatiskt kan förväntas leda till en minskning av återfall i brott; det finns andra faktorer som är viktiga för utfallet.

Centrala begrepp

I forskningen om straffskärpnings effekter förekommer ett antal viktiga begrepp som kortfattat redogörs för i detta avsnitt. Dessa innefattar bland annat straffrättsteoretiska antaganden om att straff minskar brott genom avskräckning, inkapacitering och återfallsreducerande mekanismer. Mekanismerna antas påverka brottsligheten på både samhälls- och individnivå men är inte nödvändigtvis isolerade från varandra, utan de kan verka i samma riktning eller gå åt olika håll. Vissa studier fokuserar mer på individer, andra på grupper eller samhället. Effekterna kan också mätas på kort eller lång sikt.

Avskräckning

Straff antas ha en generell brottsförebyggande effekt genom att allmänheten avskräcks från att begå brott. Grundantagandet är att straffet i sig förebygger brott på grund av hotet om de straffrättsliga konsekvenserna. Utifrån antaganden om avskräckning innebär en skärpning av straffsatser en ökad kostnad för lagöverträdelse vilket i sin tur antas minska benägenheten att begå brott. Avskräckande effekter studeras ofta genom att undersöka hur brottsligheten förändras på samhällsnivå i förhållande till lagändringar. I vissa studier har avskräckning studerats på individnivå för att undersöka om effekten varierar mellan olika grupper.

Inkapacitering

Inkapacitering syftar till att oskadliggöra individer främst genom ett frihetsberövande, där frihetsberövandet antas begränsa individens förmåga att begå brott. Effekten är enbart verksam under frihetsberövandet, och straffskärpningar som innefattar förlängningar eller en utvidgad användning av fängelsestraff antas därför kunna leda till minskad brottslighet. I studier av inkapacitering undersöks ofta hur förändringar i längden av frihetsberövanden påverkar

brottsligheten på samhällsnivå. Vid mycket långa frihetsberövanden kan det vara svårt att avgöra om en brottsreducering är ett resultat av inkapacitering eller att dömda blir äldre, eftersom individers brottsaktivitet är som högst hos unga vuxna och sedan minskar i takt med åldrande (Hirschi & Gottfredson, 1983; Farrington, 1986).

Återfallsreducerande mekanismer

Straff antas även minska individers benägenhet att återfalla i brott. Inom straffets antagna återfallsreducerande mekanismer ingår rehabilitering, där en minskning av återfall förväntas till följd av deltagande i behandlingsprogram, missbruksvård, utbildning eller arbetsträning under verkställigheten. En annan mekanism som antas minska återfall är individuell avskräckning, som innebär att dömda avskräcks från att återfalla i brott efter att ha fått uppleva straffets negativa konsekvenser. En tredje mekanism som även kan påverka återfall och samvariera med långa fängelsestraff är en naturligt minskad återfallsbenägenhet till följd av åldrande. Hur straff påverkar dömdas återfall efter avtjänat straff studeras på individnivå och uppföljningstiden varierar i olika studier. Många studier undersöker enbart hur återfall påverkas av olika straffvariationer, exempelvis beroende på fängelsestraffets längd eller val av påföljd.

Marginaleffekter, heterogenitet och selektion

Studier om straff och straffskärpningars effekter är ofta begränsade till en särskild lagändring för en specifik brottstyp, under en viss tid och miljö. För att bedöma överförbarheten av studiers resultat måste bland annat *marginaleffekter* beaktas. Den förväntade effekten av en straffskärpning påverkas av hur långt straffet var i utgångsläget. Ett väldigt långt fängelsestraff som ökar lite i längd kommer sannolikt inte att få samma effekt som en förlängning av ett kort fängelsestraff. Effekten av straff på brottsligheten är dessutom inte nödvändigtvis homogen utan kan påverkas av storleken på anstaltspopulationen, där den förväntade brottsreduceringen blir mindre i takt med att fler individer frihetsberövas (Liedka et al., 2006). På individnivå kan effekter av straff och straffskärpningar även skilja sig mellan olika individer och grupper beroende på individuella egenskaper. Inom forskningen refereras dessa variationer i påföljders effekter till som *heterogenitet*. Utöver att skillnader i individuella egenskaper kan leda till varierande effekter kan det även skapa metodologiska problem. Tidigare forskning visar att individuella egenskaper – exempelvis kön, ålder, utbildningsnivå, missbruk, tidigare domar – påverkar risken att såväl begå brott som att dömas till olika typer av påföljder, exempelvis fängelsestraff. *Selektionseffekter* syftar i det här sammanhanget till resultat som kan förklaras av individuella egenskaper snarare än enbart effekten av en påföljd. Om studier inte kontrollerar för hur variationer i resultat kan förklaras utifrån selektion påverkas resultatens överförbarhet till olika grupper och slutsatser om orsakssamband.

Svenska förhållanden

I vilken utsträckning internationella studiers resultat är överförbara till svenska förhållanden är ett återkommande problem i granskningen av studier om straff och straffskärpningar. Detta avsnitt ger en kort redogörelse av ett antal grundläggande aspekter som är viktiga att beakta i bedömningen av internationella studiers relevans för svenska förhållanden. I korthet är detta relaterat till skillnader i marginaleffekter samt skillnader i effekter som kan bero på olika länders anstaltsförhållanden och straffets innehåll.

Ett av de vanligaste måtten som används för att jämföra straffsystem är storleken på länders anstaltspopulationer, vilken är en funktion av antalet intagna och längden på deras anstaltsvistelse. År 2018 utgjorde den svenska anstaltspopulationen 63 intagna per 100 000 invånare. Storleken på den svenska anstaltspopulationen ligger i nivå med de nordiska länderna och under genomsnittet för ett antal västeuropeiska länder (se Diagram 1).¹ Stora skillnader föreligger mellan storleken på de europeiska anstaltspopulationerna och den amerikanska. År 2018 var den amerikanska anstaltspopulationen drygt tiofaldigt så stor som den svenska, med 639 intagna per 100 000 invånare (se Diagram 2).

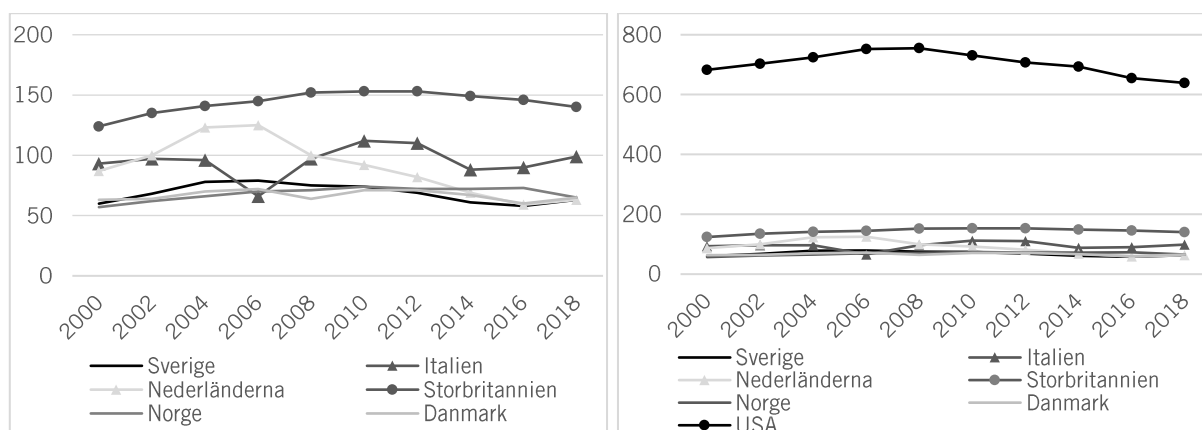

Diagram 1. Urval av anstaltspopulationer per 100 000 invånare. Diagram 2. Anstaltspopulationerna i Diagram 1 inklusive USA. Källa: World Prison Brief. Notera att värdena på y-axeln är olika i de två diagrammen.

Strafftiderna är relativt korta i Sverige och ligger på samma nivå som i de nordiska länderna och vissa västeuropeiska länder, bland annat Nederländerna (Aebi & Tiago, 2020). Den genomsnittliga strafftiden för nyintagna i svenska anstalter har mellan 2011 och 2019 varierat mellan 10 och 12,7 månader (Kriminalvården, 2020). Detta kan jämföras med den genomsnittliga strafftiden om 37,5 månader i amerikanska federala fängelser år 2012 (The Pew Charitable Trusts, 2015).

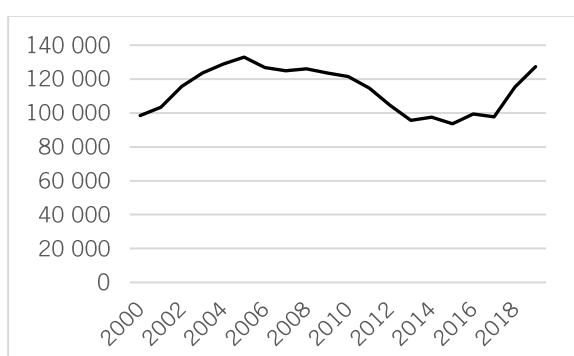

Diagram 3. Totalt utdömd strafftid i månader 2000-2019. Källa: Brå

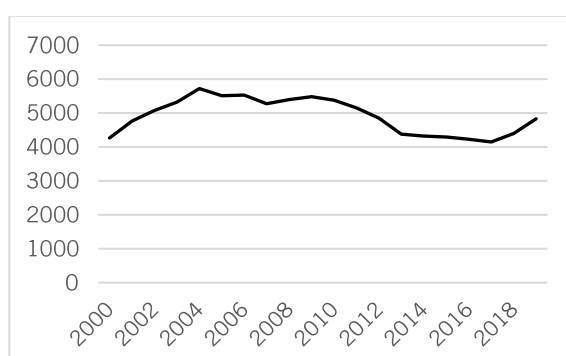

Diagram 4. Inskrivna på anstalt 1 oktober 2000-2019. Källa: Kriminalvården

Sedan 1980-talet har många straffskärpningar införts i Sverige (Tham, 2018). Trenden de senaste åren har generellt varit att fler personer döms till fängelse och fler döms till längre fängelsestraff (Brå, 2020a). Medan antalet nyintagna klienter med korta strafftider, under två månader, har minskat sedan 2013 har antalet klienter med strafftider över ett år ökat i svenska anstalter

¹ Senaste tillgängliga jämförbara data om länders anstaltspopulationer sträcker sig enbart fram till 2018.

(Kriminalvården, 2020). Detta avspeglas även i den totalt utdömda strafftiden, som mellan 2017 och 2019 har ökat med nästan 30 procent. Trenden har dock inte varit konstant. Mellan 2000 och 2005 ökade strafftiden, för att sedan minska och snabbt öka från 2017 (se Diagram 3). Dessa variationer avspeglas även i anstaltspopulationen som fluktuerar över tid (se Diagram 4).

Utöver kvantitativa skillnader finns det även kvalitativa skillnader mellan olika länders straffsystem, i termer av anstaltsförhållanden och straffets innehåll. I Sverige och de nordiska länderna har anstaltsförhållandena framhållits som jämförelsevis goda (Lappi-Seppälä, 2012). Fängelsestraffet i Sverige är präglad av den så kallade normalitetsprincipen. Principen innebär att det är själva frihetsberövandet som är straffet och att anstaltsförhållanden ska, i den utsträckning det är möjligt, efterlikna förhållandena utanför anstalten. Vidare är utgångspunkten i svensk kriminalvård att anstaltstiden ska vara meningsfull och uppmuntra individen till förändring. Anstaltsintagna har möjlighet att delta i behandlingsprogram och insatser är anpassade utifrån individuella behov. Möjligheterna att delta i behandlingsprogram är dock begränsade för korta straff, eftersom programmen ofta är längre än själva straffet.

Sammanfattningsvis bör två viktiga aspekter särskilt framhållas. Eftersom många studier av straff och straffskärpnings effekter har utförts i USA, där fängelsestraffen är längre och anstaltspopulationen större, finns det sannolikt stora skillnader i termer av margineffekter. För det andra skiljer sig länders anstaltsförhållanden och straffets innehåll. Att resultat från studier av straff och straffskärpnings effekter varierar till följd av detta bör därför beaktas mycket noga. Skillnaderna i straffsystem är mindre, både i kvantitativa och kvalitativa avseenden, i nordiska och ett antal västeuropeiska länder. Resultaten från studier genomförda i dessa länder är därför generellt av större relevans för svenska förhållanden än de studier som är genomförda i USA.

Straffskärpnings effekter på brottslighet

I detta avsnitt diskuteras straff och straffskärpnings effekter på brottslighet. Eftersom straffskärpningar till stor del inbegriper en utvidgad användning samt förlängning av fängelsestraff baseras diskussionen till stor del på resultat från studier av fängelsestraffets effekter på brottsligheten. Inledningsvis presenteras studier av straffets avskräckande effekter och om straffhot i sig förebygger brott på samhälls- och individnivå. Därefter följer en redogörelse av resultat från studier om hur straff påverkar brottsligheten genom inkapacitering. Avslutningsvis diskuteras resultat från studier om huruvida straff och straffskärpningar minskar återfall i brott.

Avskräckning

Huruvida straff minskar brottslighet genom avskräckning är omdebatterat både kriminalpolitiskt och i forskarsamhället. Som Chalfin och McCrary (2017) framhåller är avskräckande effekter till följd av enbart hot om straff tilltalande resursmässigt – om straffhotet i sig leder till att potentiella gärningspersoner avstår från att begå brott behöver de varken identifieras, åtalas eller straffas. Många studier visar dock att avskräckande effekter till följd av straffets stränghet är begränsad.

I Sverige har endast analyser av tidsserier genomförts för att studera hur lagstiftningen har påverkat brottslighetens utveckling. I en omfattande studie av den svenska kriminalstatistiken från 1800-talet till 2010 har von Hofer (2011) konstaterat att det inte finns något samband mellan brottsutvecklingen och variationer i lagstiftningen. Utifrån detta dras slutsatsen att lagändringar eller straffens stränghet inte haft någon större inverkan på brottslighetens utveckling. Detta

baseras dock enbart på sambandsanalyser mellan lagföringsstatistik och brottsutvecklingen, utan att förväxlingsfaktorer kontrollerats för. Huruvida avsaknaden av samband mellan lagändringar och brottslighetens utveckling beror på att avskräckande effekter inte är verksamma, eller att effekten finns men inte är synlig till följd av förväxlingsfaktorer, är därför oklart (Priks 2015).

Sedan 1970-talet har många systematiska översikter genomförts för att sammanväga resultat från studier av huruvida straffvärdet i sig har avskräckande effekter. I en bedömning av 17 översikter² konstaterar Webster och Doob (2012) att avskräckning till följd av straffets stränghet inte kunnat bevisas empiriskt och att antaganden om avskräckning därför inte bör motivera straffskärpningar. Författarna riktar även kritik mot en av de tonsättande studierna i forskningen om straffets avskräckande effekter. I studien av Kessler och Levitt (1999) undersöktes effekterna av en lagändring i Kalifornien år 1982, *Proposition 8*, som bland annat innebar att fängelsestraffen för våldsbrott och inbrott förlängdes med fem år. Resultaten visade att brotten i samhället som omfattades av straffskärpningen sjönk med fyra procent året efter att lagen infördes jämfört med utvecklingen av övriga brott, och drog utifrån detta slutsatsen att lagen hade haft en avskräckande effekt. I analysen inkluderades dock enbart data från vartannat år. När data från samtliga år granskades i en annan studie visades att brottsligheten hade börjat minska redan innan lagen infördes 1982, och att brottsreduceringen därmed inte enbart kunde förklaras genom avskräckning till följd av lagändringen (Webster et al., 2006; se även Raphael, 2006).

Senare översikter har varit något mer försiktiga i att dra slutsatser om huruvida avskräckande effekter bör förkastas eller inte. Nagin (2013) drar slutsatsen att det inte finns stöd för att en förlängning av *redan långa* fängelsestraff har tillräckligt stora avskräckande effekter för att motivera de sociala och ekonomiska konsekvenserna som förlängningen innefattar. Chalfin och McCrary (2017) konstaterar istället att de avskräckande effekter som återfunnits i regel är små.

Två liknande slutsatser från forskningen om avskräckning dras i översikterna av Nagin (2013) samt Chalfin och McCrary (2017). Den första är att det finns betydligt mer stöd för avskräckande effekter av en ökad sannolikhet för gripande och lagföring snarare än straffets stränghet. Detta innebär att större brottsförebyggande effekter kan förväntas genom att utöka polisiära resurser och öka upplärning av brott istället för att enbart skärpa straffsatser. Den andra slutsatsen som dras i båda översikterna är relaterad till heterogeniteten, eller variationen, i avskräckande effekter – där vissa studier finner avskräckande effekter medan andra inte gör det. En av de studier där avskräckande effekter funnits är en amerikansk studie av Abrams (2012) som undersökt ett flertal straffskärpningar riktade mot brott utförda med vapen som implementerats i olika amerikanska delstater inom loppet av 40 år. Medan väpnat rån minskade med i genomsnitt fem procent inom två år efter att delstaterna infört straffskärpningen minskade inte förekomsten av andra brottstyper utförda med vapen som även omfattades av straffskärpningen. Andra studier finner inga avskräckande effekter av straffskärpningar. Här kan bland annat Raphael och Ludwigs (2003) studie av en straffskärpning för brott utförda med vapen i Virginia nämnas, där denna typ av brottslighet inte minskade efter implementeringen. Ett antal amerikanska studier har undersökt avskräckande effekter genom att nyttja variationer i påföljder beroende på ålder. Dessa studier visar antingen ingen effekt av de hårdare straff individer riskerar att få när de fyller 18 jämfört med när de är yngre (Hjalmarsson, 2009), eller mycket små effekter (Lee & McCrary,

² Bland annat ingår översikterna av Levitt (2002), Pratt et al. (2006), Bushway och Paternoster (2009) samt Tonry (2009) i bedömningen.

2009). En mer relevant studie för svenska förhållanden har utförts i Danmark. I studien undersöktes effekterna av att straffmyndighetsåldern i Danmark sänktes från 15 till 14 år mellan 2010 och 2012. Resultaten visade att brottsligheten i denna åldersgrupp inte minskade till följd av lagändringen, och utifrån detta drogs slutsatsen att lagändringen inte haft avskräckande effekter (Damm et al., 2017).

Det finns dock visst stöd att vissa straffskärpningar kan avskräcka särskilda grupper från att begå brott. Detta fann bland annat Helland och Tabarrok (2007) i deras studie av den så kallade *three strikes*-lagen. Lagen infördes 1994 i bland annat Kalifornien och innebär att en tredje dom, oberoende brottstyp, innebär livstidsstraff. Resultaten visade att lagändringen hade en avskräckande effekt för personer med två tidiga domar, där brottsligheten för denna grupp minskade mellan 17–20 procent efter införandet av lagen, jämfört med gruppen som enbart hade en tidigare dom. På individnivå återfanns därmed relativt stora avskräckande effekter för den grupp som direkt omfattats av straffskärpningen. Effekten av *three-strikes* lagen på den samhälleliga brottsnivån har dock varit mycket begränsad (Helland & Tabarrok, 2007; se även Zimring et al., 2001). I en italiensk studie fann Drago et al. (2009) avskräckande effekter hos en viss grupp tidigare dömda till följd av en lagreform år 2006. Reformen innebär att 22 000 intagna med upp till tre år kvar att avtjäna fängelsestraffen frigavs under villkoret att den återstående tiden av straffet skulle adderas på en framtida dom. I praktiken innebär detta att denna grupp riskerade betydligt längre fängelsestraff av att begå brott än dem som inte påverkats av reformen. Resultaten visade relativt stora avskräckande effekter, där varje ytterligare månad av förväntad strafflängd minskade benägenheten att begå brott i gruppen som omfattades av reformen med 1,24 procent.

Sammanfattningsvis finns det därmed variationer i resultaten från studier om straff och straffskärpningar har en avskräckande effekt. Huruvida det finns en generell avskräckande effekt är svårt att undersöka empiriskt, vilket bland annat Webster och Doob (2012) framhåller. Majoriteten av allmänheten begår inte brott, och om detta är relaterat till avskräckning eller inte är svårt att belägga empiriskt. Studier visar dock att straffskärpningars avskräckande effekter till på den samhälleliga brottsnivån är begränsad, och vad gäller studier av avskräckande effekter på unga individer syns inte några effekter. Det finns dock visst stöd för att brottsbenägenheten hos vissa grupper av redan straffade individer kan minska till följd av implementering av synnerligen långa fängelsestraff. Relevansen av detta för svenska förhållanden är dock liten, eftersom det inte finns någon svensk motsvarighet till straff med samma grad av stränghet som exempelvis *three-strikes* lagen i USA. Det är även oklart i vilken utsträckning en förlängning av korta straff har avskräckande effekter, vilket har betydligt större relevans för svenska förhållanden. I termer av att förebygga brott bör det dock understrykas att det finns mer stöd för att ökad säkerhet i gripande och lagföring har större avskräckande effekter, och därmed större potential att minska brottsligheten, än skärpta straff.

Inkapacitering

Till skillnad från studier om avskräckning visar studier om inkapacitering i regel ensidigt att inkapacitering har en inverkan på den samhälleliga brottsnivån. Effektstorlekarna varierar i de olika studierna och kan troligtvis förklaras utifrån hur många individer som frihetsberövas och de frihetsberövade individernas benägenhet att begå brott. Det är dock omdebatterat hur effektivt

inkapacitering är i brottsbekämpande syfte, och hur brottsminskningen ska värderas i förhållande till dess kostnader.

Enbart ett fåtal studier har undersökt effekter av inkapacitering i Sverige (Ahlberg, 1990; Andersson, 1991). Gemensamt för båda studierna är att de finner en inverkan på den samhälleliga brottsnivån. Trots att studierna är genomförda för flera decennier sedan, och att överförbarheten av resultaten därmed är begränsad för förhållandena i Sverige idag, ligger resultaten i linje med många nyare internationella studier som visar att inkapacitering har en inverkan på brottsligheten. Hur stor effekten är varierar dock mellan olika studier. Bland annat återfanns inkapaciteringseffekter i Kessler och Levitts (1999) studie av straffskärpningen i Kalifornien 1982, *Proposition 8*, som innebar att fängelsestraffen för flera brottskategorier förlängdes med fem år. Brottskategorierna som omfattades av straffskärpningen föll med 20 procent jämfört med utvecklingen av andra brott mellan fem till sju år efter lagändringen. Utöver den tidigare nämnda kritiken mot studien har resultaten även kritiserats eftersom inkapaciteringseffekten inte isolerats från eventuella avskräckande effekter (Priks, 2015). I en annan studie av Long (2018) undersöktes huruvida *truth-in-sentencing*-lagarna, som infördes i ett flertal amerikanska delstater under 1990-talet, minskade brottsligheten genom inkapacitering mellan 1990 och 2010. Lagen innebar att samtliga dömda för allvarlig brottslighet var tvungna att avtjäna minst 85 procent av straffet innan de var berättigade till övervakning i frivård. Jämfört med delstater som inte infört lagen minskade egendomsbrotten i snitt med sju procent, och våldsbrott (exklusive mord) minskade mellan tio och tolv procent till följd av lagändringen.

Forskare har även studerat straffflindringar för att estimerar hur många brott som hade förhindrats genom längre frihetsberövanden. Detta har bland annat gjorts i studier av italienska lagreformer som inneburit tidiga frigivningar för stora delar av anstaltspopulationen. I en studie av Buonanno och Raphael (2013) undersöktes effekterna av en sådan reform år 2006, där 22 000 intagna – en tredjedel av landets anstaltspopulation – som hade upp till tre år kvar att avtjäna sina straff frigavs under villkoret att den återstående tiden av straffet skulle adderas på en eventuell framtida dom. Reformen resulterade i en uppgång i brottslighet, där frigivna begick mellan 13–28 brott per år, vilket enligt författarna hade kunnat förhindras genom inkapacitering (se även Barbarino & Mastrobuoni, 2014). Effekter från andra studier har varit mindre, bland annat i en amerikansk studie av en straffflindring för fängelsedömda 23–25 åringar (Owens, 2009). Straffflindringen innebar att fängelsestraffen för denna åldersgrupp i genomsnitt förkortades med 222 dagar och resultaten från studien visade att individerna i genomsnitt åtalades för två brott under perioden de annars varit frihetsberövade. Av samtliga tidigare frigivna återföll dock 70 procent inte i brott och det var således enbart en mindre grupp som samtliga återfall.

Att endast vissa individer återfaller i brott är ett återkommande problem i att legitimera straffskärpningar utifrån inkapacitering. Storleken på inkapaciteringseffekter är beroende av vilka individer som frihetsberövas och effekten är som störst när de mest brottsaktiva individerna frihetsberövas. Tidigare forskning har visat att flera individuella egenskaper är förknippade med en hög återfallsbenägenhet. På individnivå är det dock mycket svårt att förutsäga vilka dessa individer faktiskt är. Till skillnad från generella straffskärpningar, som innebär så kallad *kollektiv* inkapacitering, går det även att rikta frihetsberövanden mot specifika förbrytare vars återfallsrisk bedöms vara hög. Detta kallas för *selektiv* inkapacitering och har studerats i bland annat Nederländerna. I denna studie nyttjades en kvasiexperimentell variation av en straffskärpning som innebar att individer med minst tio tidigare domar fick väsentligt hårdare straff än övriga

dömda (Vollaard, 2013). Resultaten visade stora inkapaciteringseffekter, där stöldbrott minskade med 25 procent, trots att de dömda som omfattades lagreformen av den endast utgjorde fem procent av fängelsepopulationen. Reformen nyttjades i olika stor utsträckning i olika städer, och där den användes som mest uppgick brottsreduceringen till 40 procent. Däremot avtog effekten i takt med att lagen tillämpades på allt fler – för varje individ som frihetsberövades blev den förväntade brottsreduceringen mindre per individ. I studien drogs slutsatsen att inkapacitering som riktas mot förbrytare med hög återfallsrisk är mer effektiva än generella straffskärpningar, både i brottsreducerande och ekonomiska termer.

Ett tillkortakommande med studier av inkapacitering är att de inte tar hänsyn till brott som begås på anstalt (Gifford, 2019). Samtidigt återstår det att studier i princip ensidigt finner att inkapacitering har en effekt på den samhälleliga brottsnivån. Hur stor effekten är varierar mellan olika studier och påverkas bland annat av vilka individer som frihetsberövas och hur stor anstaltspopulationen är. Den sistnämnda aspekten kan troligtvis, åtminstone till viss del, förklara varför större effekter återfinns i studier av italienska tidiga frigivningar (Buonanno & Raphael 2013; Barbarino & Mastrobuoni, 2014) än amerikanska (Owens, 2009), eftersom den italienska anstaltspopulationen är betydligt mindre än den amerikanska. Huruvida inkapaciteringseffekter är motiverade utifrån dess kostnader råder det däremot oenigheter kring. Att använda inkapacitering som verktyg för att förhindra brott är en mycket kostsam åtgärd och vad gäller synnerligen långa fängelsestraff har effektiviteten ifrågasatts. Eftersom individers brottsbenägenhet naturligt minskar i takt med åldrande är det ineffektivt att under långa tider frihetsberöva individer som, oberoende frihetsberövandet, inte längre är benägna att begå brott. Vilken typ av kostnader som bör inkluderas i en bedömning av om huruvida inkapaciteringseffekter är motiverade är även omstritt. Medan ekonomiska kostnader är relativt enkla att beräkna är det betydligt svårare, om inte omöjligt, att värdera kostnader relaterade till potentiella brottsoffers lidande eller den förlorade friheten hos dömda som inte hade återfallit i brott om de istället hade frigetts. Att avväga effektiviteten av inkapacitering i förhållande till dess ekonomiska såväl som sociala kostnader är därmed en svår, men central, fråga som kräver initierad forskning och politiska ställningstaganden.

Återfallsreducerande mekanismer

I detta avsnitt riktas fokus mot i vilken mån straffet minskar återfall i brott efter avtjänat straff. Till skillnad från studier om avskräckning och inkapacitering är studier av straffets inverkan på återfall ofta begränsade till hur att undersöka hur olika straffvariationer påverkar återfall. Det betyder att det ofta är svårt att identifiera vilken specifik mekanism som är verksamt för utfallet. Vidare är det enbart i ett fåtal studier som specifikt straffskärpningar undersöks. Utifrån att straffskärpningar i regel innebär en utvidgad användning och förlängning av fängelsestraff lyfts i detta avsnitt studier av hur återfall i brott påverkas av fängelsestraffets längd, val av påföljd, samt olika typer av anstaltsförhållanden.

Straffskärpningar kan innebära förlängningar av fängelsestraff. Ett flertal studier har undersökt hur förlängningar av fängelsestraff påverkar återfall i brott. I en metastudie och en systematisk översikt av studier om fängelsestraffets längd och dess inverkan på återfall i brott dras slutsatsen att längre fängelsestraff generellt är förknippade med en något högre återfallsfrekvens (Gendreau et al., 1999; Nagin et al., 2009). Det är dock svårare att hitta en enhetlig systematik i resultat från senare studier som använder mer tillförlitliga metoder.

I en svensk studie har något längre fängelsestraff visats leda till färre återfall jämfört med kortare fängelsestraff (Hjalmarsson & Lindquist, 2020). I studien undersöktes effekterna av två svenska lagreformer som infördes 1993 och 1999, vilka innebar att intagna var tvungna att avtjäna minst 2/3 av den utdömda strafftiden – istället för hälften av strafftiden – innan de var berättigade till villkorlig frigivning.³ I praktiken innebar detta att anstaltsvistelsen ökade med i genomsnitt 46 dagar för grupperna som dömdes efter reformerna jämfört med innan. Resultaten visade att återfall i brott var lägre i gruppen som exponerats för reformen – och därmed avtjänade något längre fängelsestraff – där risken att återvända till fängelse inom två år föll med nästan fyra procent. Författarna tolkade den lägre återfallsfrekvensen som ett resultat av rehabilitering, där längre anstaltsvistelser ledde till ett ökat deltagande i behandlingsprogram.

En kortanalys av Brottsförebyggande rådet har funnit andra resultat. I studien undersöktes hur återfall i brott påverkades av en praxisändring för narkotikamål som utformades 2011–2012, vilken innebar en förkortning av fängelsestraffen för ett antal narkotikabrott (Brå, 2020b). Resultaten visade att återfall i brott minskat med ungefär 20 procent för dem som dömts efter straffflindringen jämfört med innan. Däremot poängteras att det under samma period har skett en generell minskning i lagförda återfall, varför det är svårt att identifiera vad minskningen beror på. En slutsats är dock att förkortningen av fängelsestraffen för narkotikabrott åtminstone inte har ökat återfallen.

Majoriteten av studier om fängelsestraffets längd och återfall i brott är genomförda i USA. Eftersom de svenska fängelsestraffen är mycket kortare än de amerikanska är dessa studiers relevans begränsade, eftersom marginaleffekterna skiljer sig stort. I korthet kan det dock beläggas att resultat från amerikanska studier är motstridiga: medan vissa studier visar att fängelsestraffets längd inte påverkar återfall i brott (Loughran et al., 2009; Rhodes et al., 2018) visar andra studier att längre fängelsestraff kan minska återfall i brott (Kuziemko, 2013; Rose & Shem-Tov, 2018). Det finns även amerikanska studier som visat att förhållandet mellan fängelsestraffets längd och återfall i brott är kurvlinjärt – där återfallsfrekvensen var högre för medellånga straff, och lägre för de kortaste och längsta straffen (Meade et al., 2012; Mears et al., 2016). Att återfallen är lägre för de längsta fängelsestraffen förklaras bland annat utifrån att dömda blivit äldre.

Ett antal västeuropeiska studier är även värda att lyfta då strafftiderna och storleken på anstaltspopulationerna är mer lika de svenska. Två nederländska studier har funnit att fängelsestraffets längd inte påverkar återfall i brott (Snodgrass et al., 2011; Wermink et al., 2018). En italiensk studie har däremot visat att fängelsestraffets längd påverkar återfall i brott olika beroende på anstaltsförhållandena: intagna vars anstaltstid förlängdes och som placerats på en öppen anstalt återföll i mindre utsträckning, medan återfallen istället ökade när intagnas anstaltstid i en mer restriktiv anstalt ökade (Mastrobuoni & Terlizze, 2014). Detta tyder på att det inte enbart är längden på fängelsestraffet som spelar roll för återfall i brott, utan utfallet påverkas även av andra viktiga faktorer.

³ Reformen 1993 omfattade samtliga dömda till mellan 4–24 månader fängelse, och reformen 1999 samtliga som dömts till mer än en månads fängelse. Majoriteten av de intagna avtjänade straff i anstalter med säkerhetsklass 3 och 2, utan överbeläggning (Hjalmarsson & Lindquist, 2020).

Straffskärpningsåtgärder kan även innebära en utvidgad användning av fängelsestraff istället för alternativa frivårdspåföljder. Tidigare systematiska översikter av studier som undersökt återfall beroende på påföljdsval har funnit att fängelsestraff har en kriminogen effekt och är förknippade med fler återfall jämfört med frivårdspåföljder (Smith et al., 2002; Nagin et al., 2009; Cullen et al., 2011). En senare översikt har dock konstaterat att många av studierna har innefattat metodologiska problem, framförallt relaterade till selektion. I en systematisk litteraturoversikt av Villettaz et al. (2014) identifierades över 400 studier inom området, men enbart 37 av studierna klarade relevans- och kvalitetskriterier. Genom en metaanalys av dessa 37 studier drogs slutsatsen att det inte finns systematiska bevis för att fängelsestraff har kriminogena eller återfallsreducerande effekter jämfört med alternativa påföljder. Däremot identifierades ett mönster i resultaten utifrån studiernas metodologi – medan de flesta kvasiexperimentella studierna fann att färre återföll i brott efter en avtjänad frivårdspåföljd jämfört med ett fängelsestraff var skillnaderna i återfall mellan grupperna mindre i studier med experimentell design (Villettaz et al., 2014). Dessa skillnader i resultat kan tolkas som en indikator på att selektionsproblematik kan kvarstå i kvasiexperimentella studier. En mer omfattande metaanalys, som även inkluderar studier som publicerats efter översikten av Villettaz et al. (2014), konstaterar dock att frihetsberövande påföljder har en svag kriminogen effekt jämfört med frivårdspåföljder (Petrich et al., 2020). Sammanfattningsvis tyder därmed översikterna på att fängelsestraff antingen inte är mer effektivt än frivårdspåföljder i termer av att förebygga återfall brott, eller att fängelsestraff jämfört med frivårdspåföljder har en svag kriminogen effekt.

Två nordiska studier indikerar att fängelsestraff jämfört med frivårdspåföljder kan minska återfall i brott, vilket skiljer sig från flera amerikanska studier inom området (Green & Winik, 2010; Bales & Piquero, 2012; Cochran et al., 2014). I Sverige studerade Tyrefors Hinnerich et al. (2016) återfall i brott hos personer dömda till fängelsestraff respektive frivårdspåföljd för rattfylleri mellan 2008 och 2012. De fann att personer dömda för rattfylleri som dömts till en månads fängelse i den lägsta säkerhetsklassen (klass 3) eller en månad elektronisk övervakning återföll i lägre utsträckning – i genomsnitt 30 procent – än de som dömts till en frivårdspåföljd. Eftersom att fängelsestraffet i regel var för kort för fullföljande av behandling resonerade författarna att de lägre återfallsfrekvenserna troligtvis inte kunde förklaras i termer av en rehabiliteringseffekt, utan att fängelsestraffet istället haft en avskräckande effekt jämfört med en frivårdspåföljd. Huruvida dessa resultat är överförbara till dömda för andra brottstyper än rattfylleri är dock oklart. En norsk studie, som inkluderar en större grupp dömda för olika brottstyper än den svenska studien av Tyrefors Hinnerich et al. (2016), finner att fängelsestraff minskar återfall i brott jämfört med frivårdspåföljder (Bhuller et al., 2019). I studien nyttjades domares nivå av stringens i påföljdsbesluten (genom ett statistiskt framtaget ”stringensmått”⁴) för att efterlikna ett slumpmässigt urval i valet av påföljd. Studien visade att de som avtjänat fängelsestraff jämfört med en frivårdspåföljd återföll i brott mindre utsträckning – i genomsnitt 29 procent – inom fem år. Forskarna förklarar minskningen i återfall som ett resultat av rehabilitering, där utbildningsprogrammen i norska anstalter resulterat i ökad sysselsättning, högkvalitativa och säkra anstaltsförhållanden samt stödprogram efter frisläppandet. Effekten på återfall i brott varierade dock beroende på den intagnes situation innan dom; där minskningen i återfall drevs gruppen dömda som inte hade en arbetsmarknadsanknytning innan fängelsestraffet. För gruppen som

⁴ I Norge får domare ärenden tilldelade till sig slumpmässigt, men de har en tendens att döma olika strängt. Forskare kan därför nyttja denna slumpmässiga ärendefördelning tillsammans med domarnas skiftande hantering för att hantera selektionsproblematiken som annars råder. Se Bhuller et al. (2019) för mer information.

redan var etablerad på arbetsmarknaden innan dom påverkades inte återfall. En tolkning av resultaten är därmed att åtgärderna på norska anstalter är effektiva och återfallsreducerande för endast vissa grupper av anstaltsdömda.

Ett antal studier har genomförts för att undersöka betydelsen av miljön som straffet verkställs inom för återfall i brott. I grova drag visar ett flertal av dessa studier att fängelsestraff som verkställs i mindre restriktiva förhållanden är återfallsförebyggande jämfört med mer restriktiva anstalter. Två amerikanska studier har visat minskade återfallsfrekvenser av att avtjäna ett fängelsestraff i anstalter med låg säkerhetsklass jämfört med anstalter som har en hög säkerhetsklass (Chen & Shapiro, 2007; Gaes & Camp, 2009). Den italienska studien av Mastrobuoni och Terlizese (2014), som tidigare nämndes i samband med studier om fängelsestraffets längd, kan även nämnas här; där resultaten visade ett förlängt fängelsestraff i en öppen anstalt med rehabiliterande inriktning minskade återfall i brott, medan ett längre fängelsestraff i en restriktiv anstalt istället ökade återfallen.

Att avtjäna ett fängelsestraff i hemmet genom elektronisk övervakning har även visats vara återfallsreducerande, bland annat i en fransk studie (Henneguelle et al., 2016). En norsk studie visar att dömda till elektronisk övervakning återföll i 20 procent mindre utsträckning jämfört med dömda till fängelsestraff i anstalt (Andersen & Telle, 2016). Denna minskning i återfall förklaras utifrån att dömda till elektronisk övervakning har möjlighet att bibehålla sociala och arbetsrelaterade kontakter, vilket är begränsat för dömda som avtjänar fängelsestraff i anstalt. Vad gäller unga dömda har en svensk studie visat att dömda till slutna ungdomsvård som avtjänar straffet i institutioner med större grad av öppenhet återfaller i mindre utsträckning än de som avtjänar straffet i mer restriktiva institutioner (Pettersson, 2017).

Sammanfattningsvis är det svårt att finna en systematik i resultaten av studier som undersöker hur olika typer av straff påverkar återfall i brott. En tolkning, som även framförs av Nagin et al. (2009), är att skillnaderna i resultat illustrerar variationer av effekter beroende på individuella egenskaper och anstaltsförhållanden. Med andra ord kan variationen i resultat sannolikt förklaras av flera orsaker där straffets innehåll, anstaltsförhållanden och program på anstalt kan vara viktiga faktorer. En faktor som mer tydligt kan lyftas fram kring straffets innehåll är utformningen av frivårdspåföljder. Utöver variationer i fängelsestraffets utformning och anstaltsförhållanden, skiljer sig typen av alternativa straff (exempelvis varianter av samhällstjänst, skyddstillsyn), längd och intensitet av övervakning i frivård, samt frivårdens rehabiliterande fokus länder emellan. Exempelvis har den svenska frivården, sedan Tyrefors Hinnerich et al.s (2016) jämförelse mellan svenska fängelse- och frivårdspåföljder, implementerat ett arbetssätt som bygger på terapeutiska färdigheter och tekniker (Krimstics) i kontakten med övervakade klienter (se Kriminalvården, 2018). Omstruktureringen av arbetssättet har varit omfattande och kan ge andra förutsättningar för rehabiliterande effekter av frivårdspåföljder i jämförelse med fängelsestraff, men detta har inte ännu utvärderats.

Studierna som redovisats här pekar i olika riktningar. Det går därför inte att ensidigt anta att straffskärpningar – som antingen innebär en förlängning eller utvidgad användning av fängelsestraff – minskar återfall i brott. Medan det finns indikationer i den svenska och nordiska kontexten att något längre fängelsestraff, och korta fängelsestraff istället för frivård, kan minska återfall i brott krävs det fler studier för att dra säkra slutsatser om svenska förhållanden. Det bör även belysas att studien av Hjalmarsson och Lindquist (2020) enbart studerar hur en förlängning

av korta fängelsestraff påverkar återfall i brott och det är därför oklart hur återfall påverkas av straffskärpningar som innebär mycket längre fängelsestraff. Fynden från studier som undersöker betydelsen av miljön som straffet verkställs inom tyder dessutom på att det inte enbart är påföljden i sig, utan även de omständigheter och förhållanden som det verkställs inom som är viktig för utfallet. Sannolikt kan detta även till viss del förklara variationen i resultat av hur olika påföljder påverkar återfall i brott, där andra faktorer som individuella egenskaper, anstaltsförhållanden och straffets – såväl fängelsestraffens som frivårdspåföljdernas – innehåll är viktiga för utfallet. Fortsatta studier behövs för att identifiera och förstå hur dessa faktorer påverkar återfall i brott.

Straffskärpnings mångdimensionella effekter

I denna *Kort om-rapport* har diskussionen av straff och straffskärpnings effekter framförallt fokuserats till effekter på brottsligheten. Straff och straffskärpningar påverkar dock många olika dimensioner på såväl samhällsnivå som individnivå. Dessa effekter är viktiga för hur effekterna på brottsligheten ska bedömas, värderas och förstås. För att lyfta detta perspektiv följer en kortfattad redogörelse av studier som undersökt andra utfall än brottslighet i detta avsnitt. I stor utsträckning kretsar denna litteratur kring effekter av fängelsestraff. I detta sammanhang bör det återigen beläggas att dömda inte utgör en representativ del av befolkningen utan är, redan innan en anstaltsplacering, marginaliserade i högre utsträckning; i termer av lägre utbildning och inkomst, svagare arbetsmarknadsanknytning, historik av våldsamhet och utsatthet, missbruksproblematik samt sämre fysisk och psykisk ohälsa än genomsnittsbefolkningen (Wakefield & Uggen, 2010; Western et al., 2015). Det är därför viktigt att ta hänsyn till om resultaten i studier kan förklaras utifrån selektion snarare än effekten av påföljd.

Hälsa

Studier från USA visar att intagna är överrepresenterade gällande kroniska hälsoproblem, inklusive infektionssjukdomar, stressrelaterade sjukdomar samt psykisk ohälsa (Schnittker & John, 2007; Massoglia & Pridemore, 2015; Kirk & Wakefield, 2018; Kazemian & Walker, 2019). En svensk studie har istället funnit att längre fängelsestraff påverkar intagnas hälsa positivt i termer av minskad dödlighet. Detta förklaras utifrån att vårdfrekvens och vårdnyttjandet samt deltagande i behandlingsprogram ökade i takt med att vistelsen i anstalt ökade (Hjalmarsson & Lindquist, 2020).

Arbetsmarknadsanknytning

Resultat från många internationella studier indikerar att fängelsestraff har en långsiktig negativ påverkan på individers anställbarhet efter avtjänat straff (Apel & Sweeten, 2010). En norsk studie har visat att fängelsestraff ökade arbetsmarknadsanknytning för dömda som var arbetslösa innan dom (Bhuller et al., 2019; se även Landersø, 2015 för liknande fynd i Danmark). För dömda som innan fängelsestraffet hade en arbetsmarknadsanknytning försämrades istället förutsättningarna på arbetsmarknaden. En svensk studie har istället funnit en negativ effekt på arbetsmarknadsanknytning hos fängelsedömda jämfört med dömda till frivårdspåföljd (Bäckman et al., 2018). För individer utan inkomst året innan dom hade fängelsestraffet ingen effekt på arbetsmarknadsanknytningen.

Utbildning

Studier visar att ett fängelsestraff har en negativ inverkan på unga dömdas utbildningsnivå. I en dansk studie, där effekterna av sänkningen för straffmyndighetsålder från 15 till 14 år mellan 2010 och 2012 undersöktes, visade resultaten att unga som dömdes efter reformen i större utsträckning inte fullföljde sin grundskoleutbildning (Damm et al., 2017). En annan dansk studie har undersökt hur unga dömdas gymnasieutbildning påverkas av att avtjäna ett fängelsestraff på anstalt jämfört med elektronisk övervakning. Resultaten från denna studie visade att unga dömda till elektronisk övervakning i större utsträckning (18 procent) fullföljde gymnasieutbildning jämfört med de som avtjänat fängelsestraffet i anstalt (Larsen, 2017).

Familj

Ett flertal studier finner att individer påverkas negativt av att en familjemedlem frihetsberövas, bland annat genom försämrad fysisk och psykisk hälsa samt försämrad ekonomi (Besemer et al., 2018; Turney et al., 2012, Arditti, 2012). I många studier framhålls att barn till frihetsberövade löper högre risk för att bete sig antisocialt, begå brott samt drabbas av psykiska problem, missbruk, skolmisslyckande och arbetslöshet (Murray & Farrington, 2008). I en svensk studie framkommer att barn till fängelsedömda jämfört med dömda till frivårdspåföljd påverkas negativt i termer av ökad ungdomsbrottslighet, lägre utbildningsnivå och försämrade anställningschanser (Dobbie et al., 2019). Dessa effekter var dock begränsade till barnen från marginaliserade familjer.

Brottsoffers upprättelse

Att brottsoffer förtjänar upprättelse har under de senaste decennierna utgjort en central aspekt i den svenska kriminalpolitiken och debatten om straffskärpningar (Demker & Duus-Otterström 2009; Lernestedt & Tham, 2011). Det finns dock en avsaknad av svenska studier om brottsoffers inställning till straffande. I ett antal studier av Brottsförebyggande rådet (2007, 2010) har personer utsatta för brott blivit tillfrågade om deras inställning till elektronisk övervakning jämfört med fängelsestraff som avtjänas i anstalt. I studierna framkommer att brottsoffer inte bedömt det som särskilt viktigt hur straffet avtjänades utan att det viktigaste var att gärningspersonen fick en fällande dom (Brå, 2007, 2010). En amerikansk enkätstudie av brottsoffers syn på straff har visat att 60 procent föredrog kortare fängelsestraff, investeringar i brottsförebyggande insatser och rehabilitering framför långa fängelsestraff, och 75 procent föredrog alternativa påföljder istället för fängelse (Alliance for Safety and Justice, 2016).

Kostnader

I flera studier har kostnadsanalyser genomförts för att undersöka om straffskärpningar är motiverade från ett ekonomiskt perspektiv. I analyserna beräknas ofta de kostnader som medförs av ett brott i relation till kostnaderna av straff, bland annat rättsprocessen och anstaltsplacering. I detta avseende har ett flertal analyser, främst i USA, framhållit att straffskärpningar inte varit ekonomiskt motiverade (Helland & Tabarrok, 2007; Rose & Shem-Tov, 2018). I vissa studier av tidiga frigivningar har slutsatsen istället varit att längre frihetsberövanden hade varit motiverat (Owens, 2009; Buonanno & Raphael, 2014). Färre studier har genomförts för att estimerat kostnader av straff i ett mer långsiktigt perspektiv, exempelvis om resurskrävande återfallsförebyggande arbete är motiverat utifrån om åtgärderna effektivt minskar återfall i brott.

Slutsatser

Denna *Kort om-rapport* har belyst resultaten från ett antal utvalda studier av straffets och straffskärpnings effekter på brottsligheten. Syftet var att sammanställa ett mångvetenskapligt diskussionsunderlag gällande straffskärpnings effekter baserat på tidigare forskning. Rapporten utgör inte en systematisk översikt utan har enbart sammanfattat utvalda delar av forskningsläget. Förhoppningen är likväl att bidra till att belysa olika aspekter av forskningsläget för att bredda och fördjupa diskussionen om straff och straffskärpningar.

Vad gäller avskräckande effekter av straffets stränghet finner studier i regel små, om några, effekter på den samhällsliga brottsnivån. Däremot indikerar några studier att vissa straffskärpningar riktade mot individer med tidigare domar kan avskräcka den grupp som direkt påverkas av straffskärpningen från att begå brott. Effekten på den samhällsliga brottsnivån är dock mycket begränsad. Utifrån ett brottsförebyggande perspektiv har det i flera systematiska översikter konstaterats att större avskräckande effekter följer av en ökad säkerhet i gripande och lagföring istället för skärpta straff.

Det finns mer stöd för att inkapacitering kan minska brottsligheten. Effektstorleken varierar i olika studier och de största effekterna återfinns i studier som undersöker straffskärpningar som riktas mot återfallsförbrytare. Hur storleken på inkapaciteringseffekter ska värderas råder det även oenigheter om. Eftersom det inte är möjligt att på individnivå förutsäga vilka som återfaller kan straffskärpningar anses ha ett oproportionerligt utfall för de grupper som oberoende ett frihetsberövande inte hade återfallit i brott. Mycket långa fängelsestraff har även ifrågasatts utifrån ett effektivitetsperspektiv, eftersom individers brottsbenägenhet minskar i takt med att de blir äldre.

Straffets inverkan på återfall i brott efter avtjänat straff varierar i de granskade studierna. Några nordiska studier tyder på att något förlängda fängelsestraff och att dömas till frivårdspåföljd i viss utsträckning kan minska återfall i brott. I vissa av dessa studier förklaras minskningen som ett resultat av rehabilitering, där intagna har deltagit i behandlingsprogram, missbruksvård eller arbetsmarknadsträning. Det är dock viktigt att belysa att dessa studier enbart undersöker korta fängelsestraff. Inga slutsatser kan därför dras när det gäller effekten på återfall av långa fängelsestraff i den svenska kontexten. Vissa internationella studier, där längre fängelsestraff studeras än de som finns den nordiska kontexten, finner att fängelsestraff kan öka återfall i brott och det finns även studier som inte finner någon skillnad i återfall beroende på val av påföljd eller fängelsestraffets längd. Skillnaderna i resultat indikerar att andra faktorer än påföljdsvalet i sig är viktiga för utfallet, och att variationen sannolikt till viss del kan förklaras utifrån skillnader i anstaltsförhållanden och straffets innehåll. Det senare gäller såväl fängelsestraffet som de olika frivårdspåföljderna när dessa jämförs. Vidare studier krävs för att identifiera vilka dessa faktorer är och deras inverkan på återfall i brott.

Flera av de granskade studiernas relevans för svenska förhållanden är svår att avgöra. Några viktiga skillnader i resultaten bör dock belysas. Medan resultat från amerikanska studier av avskräckning och inkapacitering i regel finner små effekter av förlängda straff på brottsligheten tyder vissa västeuropeiska studier att längre straff, i synnerhet de som är riktade mot individer med tidigare domar, kan ha en relativt stor effekt på den samhällsliga brottsnivån. Skillnaderna i effektstorlekar kan sannolikt åtminstone till viss del förklaras utifrån marginaleffekter – att

amerikanska fängelsestraff är betydligt längre, och den amerikanska anstaltspopulationen är mycket större, än dess västeuropeiska motsvarigheter. Hur straff påverkar återfall i brott varierar även i studierna, och även i detta fall finns det skillnader mellan amerikanska och bland annat nordiska studier. Ett flertal internationella studier finner varierande resultat i hur fängelsestraffets längd påverkar återfall i brott och visar även att fängelsestraff jämfört med frivårdspåföljder antingen har ingen effekt eller en svag kriminogen effekt, det vill säga att återfall i brott ökar något till följd av ett fängelsestraff. Ett antal svenska och nordiska studier visar istället att något förlängda fängelsestraff, samt att dömas till ett kort fängelsestraff istället för en frivårdspåföljd, kan minska återfall i brott (Hjalmarsson & Lindquist, 2020; Tyrefors Hinnerich et al., 2016, Bhuller et al., 2019). Återigen bör det dock nämnas att fängelsestraffen fortfarande är jämförelsevis korta i Sverige och studiernas resultat är därmed begränsade till effekten av relativt korta fängelsestraff på återfall i brott. En tolkning av resultaten är att variationen kan åtminstone delvis vara relaterad till skillnader i marginaleffekter – där en förlängning av redan långa fängelsestraff inte har samma effekt som en liten förlängning av korta straff – och skillnader i olika länders anstaltsförhållanden och straffets innehåll. Det är även värt att belysa att i Sverige har frivårdspåföljdernas innehåll i hög utsträckning omstrukturerats genom implementeringen av Krimstics och ny lagstiftning, som i praktiken innebär längre övervakning och utökad kontroll genom föreskrifter. Det återstår att utvärdera vilken inverkan detta har haft på återfall i brott.

Sammanfattningsvis pekar de granskade studierna i denna *Kort om-rapport* i olika riktningar. Det är därför svårt att ge ett enkelt svar på vilka effekter straffskärpningar har på brottsligheten. Att studiernas resultat varierar i den utsträckning som de gör innebär dock att effektiviteten av straffskärpningar, utifrån ett brottsbekämpningsperspektiv, kan ifrågasättas. Variationen tyder på att det åtminstone inte går att ensidigt förutsätta att straffskärpningar minskar brottsligheten. Denna aspekt bör även beaktas i bedömningen om straffskärpningar är motiverade. Brott, straff och straffskärpningar påverkar många individuella, sociala, politiska och ekonomiska faktorer. I bedömningen av om straffskärpningar är motiverade är det viktigt att se dessa faktorer i ett helhetsperspektiv.

Fortsatta studier av straff och straffskärpnings effekter är av stor vikt för Kriminalvårdens strävan att arbeta evidensbaserat och återfallsförebyggande. Det finns både behov av och goda förutsättningar att studera effekterna av frivårdspåföljder jämfört med korta fängelsestraff i Sverige. Fler effektstudier behövs även för att undersöka vilka specifika mekanismer som är verksamma under tiden individer avtjänar ett straff – såväl fängelse som alternativa påföljder – och vilka faktorer som påverkar återfall i brott. Vidare finns ett underskott av studier som undersöker effekter av straffskärpningar riktade mot specifika brottstyper, exempelvis våldsbrott. Fler svenska studier behövs, liksom ökad kunskap att problematisera tillgänglig forskning och avväga dess överförbarhet till Sverige.

Referenser

- Abrams, D. (2012). Estimating the Deterrent Effect of Incarceration using Sentencing Enhancements. *American Economic Journal: Applied Economics*, 4(4): 32–56.
- Aebi, M. F. & Tiago, M. M. (2020). *Prisons and Prisoners in Europe 2019: Key Findings of the SPACE I report*. Strasbourg: Council of Europe.
- Ahlberg, J. (1990). *Inkapacitering: Effekter av förändrade strafftider*. Brå-rapport 1990:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Alliance for Safety and Justice. (2016). *Crime survivors speak: The first-ever national survey of victim's views on safety and justice*. Tillgänglig via <https://allianceforsafetyandjustice.org/resources/>
- Andersen, S. & Telle, K. (2016). Electronic monitoring and recidivism. Quasi-experimental evidence from Norway, Discussion Papers, No. 844, Statistics Norway, Research Department, Oslo.
- Andersson, J. (1991). *Kriminella karriärer och påföljdsval*. Doktorsavhandling. Stockholm: Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Apel, R. & Sweeten, G. (2010). The impact of incarceration on employment during the transition to adulthood. *Social Problems*, 57(3): 448–79.
- Arditti, J. (2012). *Parental Incarceration and the Family: Psychological and Social Effects of Imprisonment on Children, Parents, and Caregivers*. NYU Press.
- Bales, W. & Piquero, A. (2012). Assessing the impact of imprisonment on recidivism. *Journal of Experimental Criminology*, 8(1):71–101.
- Barbarino, A. & Mastrobuoni, G. The Incapacitation Effect of Incarceration: Evidence from Several Italian Collective Pardons. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(1): 1–37.
- Besemer, K., van de Weijer S. & Dennison, S. (2018). Risk Marker or Risk Mechanism? The Effect of Family, Household, and Parental Imprisonment on Children and Adults' Social Support and Mental Health. *Criminal Justice and Behavior*, 45(8): 1154–1173.
- Bhuller, M., Dahl, G. B., Løken, K. V. & Mogstad, M. (2019). Incarceration, Recidivism and Employment. *Journal of Political Economy*, 128(4): 1269–1324.
- Buonanno, P. & Raphael, S. (2013). Incarceration and Incapacitation: Evidence from the 2006 Italian Collective Pardon. *American Economic Review*, 103(6): 2437–2465.
- Brottsförebyggande rådet (Brå). (2007). *Utökad användning av elektronisk fotboja inom kriminalvården*. Rapport 2007:19. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Brottsförebyggande rådet (Brå). (2010). *Utökad frigång och återfall. Slutrapport om 2007 års reform av utslusning i Kriminalvården*. Rapport 2010:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet (Brå). (2020a). Framtida verksamhetsvolym i rättskedjan: Bedömning avseende perioden 2020–2023.
- Brottsförebyggande rådet (Brå). (2020b). Lagförda återfall efter ändrad praxis i narkotikamål. Kortanalys 3/2020. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Bushway, S. & Paternoster, R. (2009). "The Impact of Prison on Crime." I: Raphael, S. & Stoll, M. A. (red.). *Do Prisons Make Us Safer?*, ss. 119–150. New York: Russell Sage Foundation
- Bäckman, O., Estrada, F. & Nilsson, A. (2017). Locked up and locked out? The impact of imprisonment on labour market attachment. *British Journal of Criminology*, 58(5): 1044–1065.
- Chalfin, A. & McCrary, J. (2017). Criminal Deterrence: A Review of the Literature. *Journal of Economic Literature*, 55(1): 5–48.
- Chen, K. & Shapiro, J. (2007). Do Harsher Prison Conditions Reduce Recidivism? A Discontinuity-Based Approach. *American Law and Economics Review*, 9(1): 1–29.
- Cochran, J. C., Mears, D. P. & Bales, W. D. (2014). Assessing the Effectiveness of Correctional Sanctions. *Journal of Quantitative Criminology*, 30: 317–347.
- Cullen, F. T., Jonson, C. L. & Nagin, D. S. (2011). Prisons Do Not Reduce Recidivism: The High Cost of Ignoring Science. *The Prison Journal*, 91: 48S–65S.
- Damm, A. P., Larsen, B. Ø., Nielsen, H. S. & Simonsen, M. (2017). Lowering the minimum age of criminal responsibility: Consequences for juvenile crime and education. Institut for Økonomi, Aarhus Universitet. Economics Working Papers Nr. 2017-10.
- Demker, M. & Duus-Otterström, G. (2009). Realigning criminal policy. Offender and victim in the Swedish party system over time. *International Review of Sociology*, 19(2): 273–296.
- Dobbie, W., Grönqvist, H., Niknami, S., Palme, M. & Priks, M. (2017). The Intergenerational Effects of Parental Incarceration. Working Paper. Tillgänglig Via SSRN: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3491857>
- Drago, F., Galbiati, R. & Vertova, P. (2009). The Deterrent Effects of Prison: Evidence from a Natural Experiment. *Journal of Political Economy*, 117: 257–80.
- Farrington, D. (1986). Age and Crime. *Crime and Justice*, 7: 189–250.
- Gaes, G. & Camp, S. (2009). Unintended Consequences: Experimental Evidence for the Criminogenic Effect of Prison Security Level Placement on Post-Release Recidivism. *Journal of Experimental Criminology*, 5(2): 139–62.

- Gendreau, P., Goggin, C. & Cullen, F. (1999). *The Effects of Prison Sentences on Recidivism, 1999-3*. Ottawa, Canada: Solicitor General.
- Gifford, B. (2019). Prison Crime and the Economics of Incarceration. *Stanford Law Review*, 71: 71–135.
- Green, D. & Winik, D. (2010). Using random judge assignments to estimate the effects of incarceration and probation on recidivism among drug offenders. *Criminology*, 48(2): 357–387.
- Helland, E., & Tabarrok, A. (2007). Does Three Strikes Deter? A Nonparametric Estimation. *The Journal of Human Resources*, 42(2): 309–330.
- Henneguelle, A., Monnery, B. & Kensey, A. (2016). Better at Home than in Prison? The Effects of Electronic Monitoring on Recidivism in France. *Journal of Law and Economics*, 59(3): 629–667.
- Hjalmarsson, R. (2009). Crime and Expected Punishment: Changes in Perceptions at the Age of Criminal Majority. *American Law and Economics Review*, 11: 209–248.
- Hjalmarsson, R & Lindquist, M. (2020). *The health effects of prison* (Centre for Economic Policy Research: Discussion Paper DP15214).
- Hirschi, T. & Gottfredson, M. (1983). Age and the Explanation of Crime. *The American Journal of Sociology*, 89(3): 552–584.
- von Hofer, H. (2011). *Brott och straff i Sverige: Historisk kriminalstatistik 1750–2010. Diagram, tabeller och kommentarer*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Kazemian, L. & Walker, A. (2019). “Effects of Incarceration”. I: Farrington, D. P., Kazemian, L. & Piquero, A. R. *The Oxford Handbook of Developmental and Life-Course Criminology*, ss. 576–599. Oxford: Oxford University Press.
- Kessler, D. & Levitt, S. (1999). Using Sentence Enhancements to Distinguish Between Deterrence and Incapacitation. *Journal of Law and Economics*, 42: 343–364.
- Kirk, D. & Wakefield, S. (2018). Collateral Consequences of Punishment: A Critical Review and Path Forward. *Annual Review of Criminology*, 1: 171–194.
- Kriminalvården. (2018). *Utvärdering av implementeringen av Krimstics i svensk kriminalvård 2014–2017*. FoU-rapport. Norrköping: Kriminalvården.
- Kriminalvården. (2020). *Kriminalvård och Statistik 2019*. Norrköping: Kriminalvården.
- Kuziemko, I. (2013). How should inmates be released from prison? An assessment of parole versus fixed-sentence regimes. *The Quarterly Journal of Economics*, 128(1): 371–424.

- Landersø, R. (2015). Does Incarceration Length Affect Labor Market Outcomes? *Journal of Law and Economics*, 58: 205–234.
- Lappi-Seppälä, T. (2012). Penal Policies in the Nordic Countries 1960–2010. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 13: 85–111.
- Larsen, B. Ø. (2017). Educational Outcomes After Serving with Electronic Monitoring: Results from a Natural Experiment. *Journal of Quantitative Criminology*, 33(1): 157–178.
- Lee, D. S. & McCrary, J. (2009). The Deterrent Effect of Prison: Dynamic Theory and Evidence. Working paper, No. 550, Industrial Relations Section, Princeton University.
- Lernestedt, C. & Tham, H. (red.). (2011). *Brottsoffret och kriminalpolitiken*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Levitt, S. D. (2002). “Deterrence”. I: Wilson, J. Q. & Petersilia, J. (red.). *Crime: Public Policies for Crime Control*, ss. 435–450. Oakland: Institute for Contemporary Studies Press.
- Liedka, R., Piehl, A. & Useem, B. (2006). The crime-control effect of incarceration: does scale matter? *Criminology & Public Policy*, 5: 245–276.
- Long, W. (2018). Does longer incarceration deter or incapacitate crime? Evidence from Truth-in-Sentencing reform. *Applied Economics*, 50(24): 2664–2676.
- Loughran, T., Mulvey, E., Schubert, C., Fagan, J., Piquero, A. & Losoya, S. (2009). Estimating A Dose-Response Relationship Between Length of Stay and Future Recidivism in Serious Juvenile Offenders. *Criminology* 47 (3): 699–740.
- Massoglia, M. & Pridemore, W. A. (2015). Incarceration and Health. *Annual Review of Sociology*, 41: 291–310.
- Mastrobuoni, G. & Terlizzese, D. (2014) Rehabilitating Rehabilitation: Prison Conditions and Recidivism. EIEF Working Paper 13/14.
- Meade, B., Steiner, B., Makarios, M. & Travis, L. (2012). Estimating a Dose-Response Relationship Between Time Served in Prison and Recidivism. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 50(4): 525–550.
- Mears, D., Cochran, J., Bales, W. & Bhati, A. (2016). Recidivism and time served in prison, *Journal of Criminal Law and Criminology*. 106(1), 82–122.
- Murray, J. & Farrington, D. (2008). The Effects of Parental Imprisonment on Children. *Crime and Justice*, 37(1): 133–206.
- Nagin, D. (2013). Deterrence in the Twenty-First Century. *Crime and Justice*, 42(1): 199–263.

- Nagin, D., Cullen, F. & Jonson, C. (2009). Imprisonment and Reoffending. *Crime and Justice*, 38(1): 115–200.
- Owens, E. (2009). More Time, Less Crime? Estimating the Incapacitative Effect of Sentence Enhancements. *Journal of Law and Economics*, 52(3): 551–579.
- Petrich, D. M., Pratt, T. C., Jonson, C. L. & Cullen, F. T. (2020). A Revolving Door? A Meta-Analysis of the Impact of Custodial Sanctions on Reoffending.
<https://doi.org/10.31235/osf.io/f6uwm>
- Pettersson, T. (2017). Betydelse av öppenhet under institutionstiden för ungdomar dömda till slutna ungdomsvård. Hur påverkas vardagen vid institutionen och återfall i brott? (Insstitutionsvård i fokus: 8 2017). Stockholm: Statens institutionsstyrelse.
- Pratt, T. C., Cullen, F. T., Blevins, K. R., Daigle, L. E., & Madensen, T. D. (2006). "The Empirical Status of Deterrence Theory: A Meta-Analysis". I: Cullen, F. T., Wright, J. P. & Blevins, K. R. (red.). *Advances in criminological theory: Vol. 15. Taking stock: The status of criminological theory*, ss. 367–395. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Priks, M. (2015). *Verksamhetsinsatser mot brott? En ESO-rapport om orsak och verkan*. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2015:4, Stockholm.
- Raphael, S. (2006). The Deterrent Effects of California's Proposition 8: Weighing the Evidence. *Criminology and Public Policy*, 5: 471–478.
- Raphael, S. & Ludwig, J. (2003). "Prison Sentence Enhancements: The Case of Project Exile". I: Ludwig, J. & Cook, P. J. (red.). *Evaluating Gun Policy: Effects on Crime and Violence*, ss. 251–286. Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Rhodes, W., Gaes, G., Kling, R. & Cutler, C. (2018) Relationship Between Prison Length of Stay and Recidivism: A Study Using Regression Discontinuity and Instrumental Variables With Multiple Break Points. *Criminology*, 17(3): 731–769.
- Rose, E. & Shem-Tov, Y. (2018). Does Incarceration Increase Crime? Working paper. Tillgänglig via SSRN: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3205613>
- Schnittker, J. & John, A. (2007). Enduring Stigma: The Long-Term Effects of Incarceration on Health. *Journal of Health and Social Behavior*, 48(2): 115–130.
- Smith, P., Goggin, C. & Gendreau, P. (2002). The Effects of Prison Sentences and Intermediate Sanctions on Recidivism: General Effects and Individual Differences. Public Works and Government Services Canada, Cat No.: JS42-103/2002.
- Snodgrass, M., Blokland, A., Haviland, A., Nieuwbeerta, P. & Nagin, D. (2011). Does the Time Cause the Crime? An Examination of the Relationship Between Time Served and Reoffending in The Netherlands. *Criminology*, 49(4): 1149–1194.

- Tham, H. (2018). *Kriminalpolitik*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- The Pew Charitable Trusts. (2015). *Prison Time Surges for Federal Inmates*.
<https://www.pewtrusts.org/en/research-and-analysis/issue-briefs/2015/11/prison-time-surges-for-federal-inmates>
- Tonry, M. (2009). “The Mostly Unintended Effects of Mandatory Penalties: Two Centuries of Consistent Findings”. I: Tonry, M. (red.). *Crime and Justice: A Review of Research*, ss. 65–114. Chicago: University of Chicago Press.
- Turney, K., Schnittker, J. & Wildeman, C. (2012). Those They Leave Behind: Paternal Incarceration and Maternal Instrumental Support. *Journal of Marriage and Family*, 74: 1149–1165.
- Tyrefors Hinnerich, B., Pettersson-Lidbom, P. & Priks, M. (2016). Do Mild Sentences Deter Crime? Evidence using a Regression-Discontinuity Design. Working paper. Tillgänglig via:
<http://btyrefors.se/wp-content/uploads/2018/05/mildsentences.pdf>
- Villettaz, P., Gilliéron, G. & Killias, M. (2014). *The effects on re-offending of custodial versus non-custodial sanctions*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Vollaard, B. (2013). Preventing Crime through Selective Incapacitation. *The Economic Journal*, 123(567): 262–284.
- Wakefield, S. & Uggen, C. (2010). Incarceration and stratification. *Annual Review of Sociology*, 36: 387–406.
- Webster, C. M. & Doob, A. N. (2012). “Searching for Sasquatch: Deterrence of Crime Through Sentence Severity”. I: Petersilia, J. & Reitz, K. R. *The Oxford Handbook of Sentencing and Corrections*, ss. 174–195. Oxford: Oxford University Press.
- Webster, C. M., Doob, A. N. & Zimring, F. E. (2006). Proposition 8 and Crime Rates in California: The Case of the Disappearing Deterrent. *Criminology and Public Policy*, 5(3): 417–448.
- Wermink, H., Nieuwbeerta, P., Ramakers, A. de Keijser, J. & Dirkzwager, A. (2018). Short-Term Effects of Imprisonment Length on Recidivism in the Netherlands. *Crime & Delinquency*, 64(8): 1057–1093.
- Western, B., Braga, A. A., Davis, J. & Sirois, C. (2015). Stress and Hardship After Prison. *American Journal of Sociology*, 120(5): 1512–1547.
- World Prison Brief. *World Prison Brief data*. <https://www.prisonstudies.org/world-prison-brief-data>
- Zimring, F. E., Hawkins, G. & Kamin, S. (2001). *Punishment and Democracy: Three Strikes and You're Out in California*. Oxford: Oxford University Press.